

УДК 373.6

Наталія САВІНОВА

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри спеціальної освіти*

Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Катерина БОРДЮЖА

*магістр кафедри спеціальної освіти
Миколаївського національного університету
імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв, Україна
e-mail: ekaterinaborduza@gmail.com*

**ТЕАТРАЛІЗОВАНА ЛОГОКОРЕКЦІЯ СЛОВНИКА
ЯКІСНИХ ПРИКМЕТНИКІВ ДІТЕЙ ІЗ ТПМ**

У статті розглядається термін прикметники за різними словниковими джерелами, поняття сформованості словника якісних прикметників у дітей із ТПМ, представлено результати впровадження моделі театралізованої логокорекції словника якісних прикметників дітей дошкільного віку із ТПМ. Наукова новизна дослідження полягає у розробці критеріїв, показників, завдань театралізованої логокорекції словника якісних прикметників дітей із ТПМ. Результати дослідження представлені в статті можуть бути використані у роботі логопедів-практиків, а також при роботі та проведенні спецкурсів у вищих навчальних закладах.

Ключові слова: аудіальне опосередкування семантичного поля якісних прикметників, діти із ТПМ, словесне опосередкування іменниково-прикметникових конструкцій, театралізована логокорекція, якісні прикметники.

У контексті національної системи освіти особливого значення набуває дослідження проблем розвитку та навчання дітей рідної мови. Розширення україномовного освітнього простору, створення системи безперервної мовної освіти, виховання мовної особистості, культури мовлення та мовленнєвого спілкування актуалізує проблему формування, розвитку, збагачення словника дітей дошкільного віку.

Дослідження мовленнєвої діяльності, формування словника дітей дошкільного віку є об'єктом вивчення різних галузей науки, зокрема: мовознавства з проблем експресивності як мовної категорії (Г. Винокур, Б. Головін, А. Грищенко, Г. Дідук, В. Ковальов, Л. Мацько, М. Плющ, О. Пономарів, О. Потебня, Д. Розенталь, К. Святчик, А. Теленкова, Л. Щерба та ін.), психології щодо взаємозв'язку значення смислу і слова (Л. Виготський, О. Лурія та ін.), психолінгвістики щодо усвідомлення дітьми мовної дійсності та організації мовленнєвої діяльності (В. Виноградов, В. Винокур, О. Негневицька, О. Леонтьєв, О. Шахнарович

та ін.), лінгводидактики щодо шляхів збагачення словника дітей дошкільного віку (Т. Бавикіна, А. Богуш, В. Гербова, А. Іваненко, І. Непомняща, Н. Кирста, М. Коніна, В. Коник, Н. Кудикіна, Н. Луцан, Ю. Ляховська, Н. Савельєва та ін.), формування в дошкільників словникового багатства мови (Н. Гавриш, А. Ількова, Л. Колунова, А. Лаврентьєва, О. Савушкіна, О. Сомкова, О. Ушакова та ін.), логопедії щодо корекції лексико-граматичної сторони мовлення (О. Вінарська, Р. Лалаєва, І. Левченко, О. Мастюкова, Є. Соботович, Л. Трофименко, Т. Туманова, Т. Філічева, М. Шеремет та ін.).

Мета статті – представити результати впровадження моделі театралізованої логокорекції словника якісних прикметників дітей дошкільного віку із ТПМ.

Досягнення мети забезпечується вирішенням таких завдань:

- вивчити та проаналізувати психолого-педагогічну літературу з теми дослідження, уточнити сутність поняття «якісні прикметники»;

- розробити та експериментально перевірити ефективність моделі театралізованої логокорекції словника якісних прикметників дітей дошкільного віку із ТПМ.

У словникових джерелах поняття «прикметник» визначається як: 1) самостійна частина мови, що виражає ознаку предмета, граматично виявлену в категоріях роду, числа і відмінка та відповідає на питання який? яка? яке? які? чий? чия? чие? чиї? термін, який широко вживається переважно в західноєвропейському мовознавстві в такому ж значенні, як і термін означення; 2) самостійна повнозначна частина мови, що виражає ознаку предмета за допомогою синтаксично залежних граматичних категорій роду, числа й відмінка. Прикметники відповідають на питання який? яка? яке? чий? чия? чие?» означає – якісний склад мови, яким користується мовець для позначення ознак та властивостей предмета, який описується; 3) частина мови, що виражає ознаку предмета і сполучається з іменником, узгоджуючись з ним у роді, числі й відмінку.

За понятійним словником В. Даля, поняття «прикметник» представляється у вигляді визначення «словник прикметників», що є набір слів-означень для позначення якості.

На думку Л. Виготського, формування якісного словника представляє «грандіозну складність». М. Кольцова, характеризуючи шлях розвитку узагальнень у дітей, зазначає, що слово асоціюється для малюка тільки з конкретним предметом [1, 16]. Поступово, з розвитком здатності до узагальнення, дитина починає позначати всі предмети даної категорії.

На думку Л. Щерби, «правильно складені словник і граматику повинні вичерпувати знання певної мови» [2, 348-350]. Дослідник підкреслює, що мовна система проявляється в індивідуальних мовленнєвих системах.

Розвиток словника якісних прикметників тісно пов'язаний, з одного боку, з розвитком мислення та інших психічних процесів, а з іншого боку, з розвитком усіх компонентів мовної системи.

О. Гвоздев підкреслює, що в 1,5–2 роки дитина переходить від пасивного надбання слів до активного розширення словника, за допомогою питань: «Що це?», «Як називається?»

», «Який?». До 3,5–4 років предметна співвіднесеність слова набуває досить високої організації, але процес на цьому не зупиняється [3, 500–502].

Особливі відмінності спостерігаються при актуалізації словника якісних прикметників дітьми з нормальним та порушеним мовленнєвим розвитком [8, 91]. За даними Р. Лалаєвої, у дошкільників із ТПМ простежується несформованість певних груп прикметників, які є в лексиці однолітків, наприклад: *вузький, кислий, пухнастий, гладкий* тощо.

Н. Жукова вважає, що у дітей дошкільного віку із ТПМ виявляються труднощі при продукуванні багатьох прикметників, які вживають їх однолітки з нормальним розвитком [5, 606–610]. Характеризуючи величину предмета, використовують два поняття: *великий – маленький*].

У дітей із ТПМ відзначається затримка у формуванні семантичних полів. Труднощі виникають при групуванні близьких за семантикою прикметників. Так, діти із ТПМ часто допускають помилки при виключенні зайвого слова із серії: короткий, довгий, маленький (*короткий*); високий, маленький, низький (*низький*); великий, низький, маленький (*маленький*) [6, 105]. Наведені приклади свідчать про неточне розуміння значень слів *короткий, довгий, високий, низький*, труднощі групування за істотною ознакою.

Л. Виготський називає гру «дев'ятим валом дитячого розвитку». У театральній ігровій діяльності дитина здійснює вчинки, до яких вона буде здатна в реальності лише через деякий час [6, 110–132]. Театральна ігрова діяльність виникає в уявлюваній ситуації, де дитина вчиться діяти, пізнавати оточення, опосередковуючи все вербально.

Театралізована діяльність є ефективним засобом мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. У процесі осмислення, переживання літературного твору за колективної участі дітей створюються сприятливі умови розвитку, збагачення, активізації словника за різних способів соціально-позитивної театралізованої взаємодії партнерів [7, 180]. Театралізовані ігри – ігри-вистави, де в особах розігруються літературні твори, а за допомогою виражальних засобів – інтонації, міміки,

жестів, поз, ходи – розігруються та озвучуються дітьми конкретні образи.

Театралізована логокорекція дозволяє експериментатору скорегувати словник в процесі театралізованої гри дитини, при виконанні рольових дій, але за різними ігровими завданнями та в різних драматизаційних сюжетах [8, 119]. Рольова взаємодія дозволяє дітям невимушено виконувати словникові завдання за зразком, самостійно, з допомогою.

З метою з'ясування можливих труднощів логокорекції якісного словника прикметників дітей дошкільного віку було проведено анкетування вчителів-логопедів.

Для з'ясування рівня обізнаності щодо сутності поняття представлено перше запитання анкети: «Що Ви розумієте під поняттям «словник якісних прикметників»? Майже 93,5% фахівців правильно визначають термін, а 6,5% розуміють його як компонент мовлення, необхідний для емоційного забарвлення зв'язного висловлення.

Запитання «Як Ви розумієте поняття «театралізована діяльність»? показало, що змістовно розуміють та визначають її 39,4% респондентів, 28,3% не розуміють її значення в логопедичній роботі, 17,1% вважають, що для її використання необхідно готуватися, решта 15,2% – відмовились відповідати.

На запитання «Чи є у Вашій групі діти з порушеннями лексико-граматичної сторони мовлення?». Відповідно, 34,7% логопедів визнають наявність порушення, відмічають недостатню сформованість словника, зв'язного мовлення, аграматизми; 65,3% визначають неправильну звуковимову, лексико-граматичне оформлення висловлювання, порушення словозміни та словотворення.

Запитання анкети «Чи використовуєте Ви для корекції мовленнєвої діяльності дітей театралізовану діяльність?» дозволило з'ясувати, що 98,2% логопедів не використовують театралізовану діяльність при корекції мовлення, і лише 1,8% дали позитивну відповідь.

На запитання «Які труднощі у Вас виникають при провадженні театралізованої діяльності на логопедичних заняттях?» більшість, 73,7% логопедів, що використовують дидактичні ігри для роботи з розвитку словника; 36,3% респондентів відмітили недоста-

тність дидактичного матеріалу та літератури для проведення театралізованих ігор.

Отже, опитування вчителів-логопедів показало, що всі фахівці мають правильне розуміння поняття «словник якісних прикметників», 53,9% опитаних активно використовують у своїй практиці дидактичні ігри як засіб корекції та діагностики. Проте, 98,2% учителів-логопедів не використовують театралізовану діяльність у логокорекції, що свідчить про сумніви щодо ефективності впровадження театралізованої логокорекції у практику роботи. Отримані результати спонукали до розробки завдань театралізованої логокорекції сформованості словнику якісних прикметників.

Отримані результати дозволяють сформувати ряд завдань театралізованої логокорекції словника якісних прикметників дітей дошкільного віку із ТПМ.

Метою констатувального етапу експерименту було виявлення рівнів сформованості словника якісних прикметників дітей дошкільного віку із ТПМ.

Завданнями констатувального етапу експерименту виступили: визначення критеріїв, показників, рівнів сформованості словника якісних прикметників дітей дошкільного віку із ТПМ. Розроблено критерії оцінки, показники та комплекс театралізованих ігрових вправ для діагностики.

Перший критерій оцінки – *аудіальне опосередкування семантичного поля якісних прикметників* – це процес сприйняття та розрізнення значень якісних прикметників за контекстом. Критеріальними показниками визначено: 1) *розуміння ознаки зовнішніх особливостей предмета, що сприймаються органом зору (кольору, розміру, ваги)* – чорний, великий, широкий, важкий, косий, круглий тощо; 2) *розуміння ознаки предметів, що сприймаються органом смаку* – кислий, гіркий, смачний тощо; 3) *розуміння ознаки предметів, що сприймаються органами дотику, слуху, нюху* – холодний, теплий, твердий, дзвінкий, пахучий.

Другий критерій оцінки – *словесне опосередкування іменниково-прикметникових конструкцій* являє собою створення змістовної асоціації, в якій проявляються істотні ознаки і відношення предметів та переведення її в усне мовлення.

Критеріальні показники: 1) продукування якісних іменниково-прикметникових конструктів, що представляють ознаки зовнішніх особливостей предмета, які сприймаються органами зору; 2) продукування якісних іменниково-прикметникових конструктів, що представляють ознаки зовнішніх особливостей предмета, які сприймаються органами смаку; 3) продукування якісних іменниково-прикметникових конструктів, що представляють ознаки зовнішніх особливостей предмета, які сприймаються органами дотику, слуху, нюху.

Для проведення експериментальної роботи нами розроблено експериментальні завдання до кожного з виокремлених критеріальних показників з метою з'ясування рівнів сформованості словника якісних прикметників, до кожного завдання представлено шкалу оцінювання. До обстеження залучено 12 дітей дошкільного віку із ТПМ та 12 – з нормальним рівнем мовленнєвого розвитку.

Критерій: аудіальне опосередкування семантичного поля якісних прикметників

Для виявлення розуміння ознаки зовнішніх особливостей предмета, що сприймаються

органом зору, було використано експериментальні завдання «В гостях у казки «Рукавички».

Дослідження розуміння ознаки предметів, що сприймаються органом смаку проводилося при виконанні завдань «В гостях у Курочки Ряби».

Для логокорекції розуміння ознаки предметів, що сприймаються органами дотику, слуху, нюху, було використано завдання «Колобок на новий лад».

Кількісні показники першого критерію – аудіальне опосередкування семантичного поля якісних прикметників представлено в таблиці 2.1.

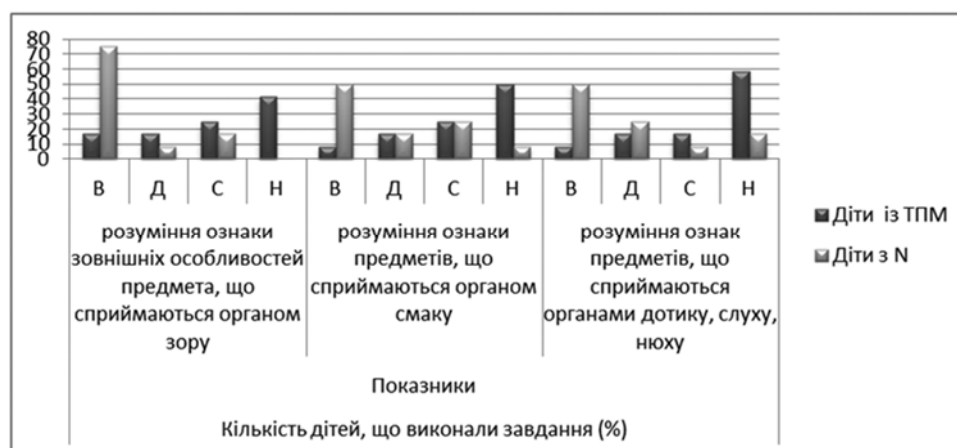
Кількісні показники першого критерію – аудіальне опосередкування семантичного поля якісних прикметників

Критерій: словесне опосередкування іменниково-прикметникових конструктів.

З метою виявлення вміння продукувати якісні іменниково-прикметникові конструкти, що представляють ознаки зовнішніх особливостей предмета, які сприймаються органами зору, було використано такі завдання: «В гостях у Їжачка».

Таблиця 2.1

Група	Кількість дітей, що виконали завдання (%)											
	Показники											
	розуміння ознаки зовнішніх особливостей предмета, що сприймаються органом зору				розуміння ознаки предметів, що сприймаються органом смаку				розуміння ознак предметів, що сприймаються органами дотику, слуху, нюху			
Рівень	В	Д	С	Н	В	Д	С	Н	В	Д	С	Н
Діти із ТПМ	2/16,7	2/16,7	3/25,0	5/41,6	1/8,3	2/16,7	3/25,0	6/50,0	1/8,3	2/16,7	2/16,7	7/58,3
Діти з N	9/75,0	1/8,3	2/16,7	–	6/50,0	2/16,7	3/25,0	1/8,3	6/50,0	3/25,0	1/8,3	2/16,7

Діаграма 2.1

Для корекції уміння продукувати якісні іменниково-прикметникові конструкти, що представляють ознаки зовнішніх особливостей предмета, які сприймаються органами смаку, застосовувалися наступна серія завдань: «В гостях у Зайчика».

Під час корекції продукування якісних іменниково-прикметникових конструктів, що представляють ознаки зовнішніх особливостей предмета, які сприймаються органами дотику, слуху, нюху, використовувалися завдання: «В гостях у Білочки».

Кількісні показники другого критерію – словесне опосередкування іменниково-прикметникових конструктів представлено в таблиці 2.2.

Це свідчить про доцільність систематичної планомірної роботи над формуванням словника якісних прикметників дітей із ТПМ.

На формувальному етапі експерименту вирішувалися наступні завдання: розробка та

перевірка ефективності моделі театралізованої логокорекції словника якісних прикметників дітей дошкільного віку із ТПМ; створення банку театралізованих занять, завдань, мовленнєвих ситуацій для унормованості словника якісних прикметників у дітей із ТПМ, проведення моніторингу, обрахування результатів дослідження. Для проведення експерименту було залучено 24 дошкільників із ТПМ, 12 з яких склали експериментальну групу (ЕГ), 12 – контрольну групу (КГ).

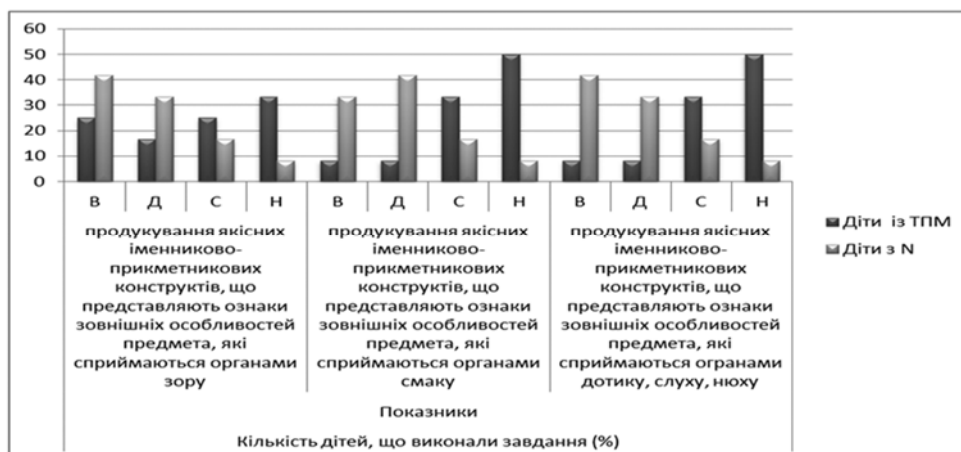
Запропонована модель театралізованої логокорекції словника якісних прикметників дітей дошкільного віку із ТПМ складається з трьох етапів: пропедевтичного, практично-діяльнісного, інтерпретаційно-продуктивного.

Метою першого, пропедевтичного, етапу було створення умов для проведення театралізованої логокорекції словника якісних прикметників дітей дошкільного віку із ТПМ. Зміст роботи передбачав розробку диферен-

Таблиця 2.2

Кількісні показники другого критерію – словесне опосередкування іменниково-прикметникових конструктів

Група	Кількість дітей, що виконали завдання (%)											
	Показники											
	продукування якісних іменниково-прикметникових конструктів, що представляють ознаки зовнішніх особливостей предмета, які сприймаються органами зору				продукування якісних іменниково-прикметникових конструктів, що представляють ознаки зовнішніх особливостей предмета, які сприймаються органами смаку				продукування якісних іменниково-прикметникових конструктів, що представляють ознаки зовнішніх особливостей предмета, які сприймаються органами дотику, слуху, нюху			
Рівень	В	Д	С	Н	В	Д	С	Н	В	Д	С	Н
Діти із ТПМ	3/25,0	2/16,7	3/25,0	4/33,3	1/8,3	1/8,3	4/33,3	6/50,0	1/8,3	1/8,3	4/33,3	6/50,0
Діти з N	5/41,7	4/33,3	2/16,7	1/8,3	4/33,3	5/41,7	2/16,7	1/8,3	5/41,7	4/33,3	2/16,7	1/8,3

Діаграма 2.2.

ційованих театралізовано-корекційних занять, формуванні мотивації через створення ситуації успіху для кожної дитини, розвитку психічних функцій (уваги, сприйняття, логічного мислення, пам'яті).

Другий, практично-діяльнісний, етап мав на меті вироблення навичок правильного доцільного використання якісних прикметників у мовлення дітей з ТПМ. Зміст роботи на даному етапі полягав у розробці конспектів та проведенні театралізованих логокорекційних занять, вправ, завдань.

Метою третього, інтерпретаційно-продуктивного, етапу було закріплення та вільне використання дітьми з ТПМ словника якісних прикметників у спілкуванні. Зміст роботи полягав у розробці та проведенні театралізовано-корекційних занять на закріплення та інтерпретування на новий лад набутих виражальних умінь і навичок у нових життєвих ситуаціях.

Таким чином, ми передбачаємо, що рівень сформованості словника якісних прикметників дітей із ТПМ підвищиться за умов

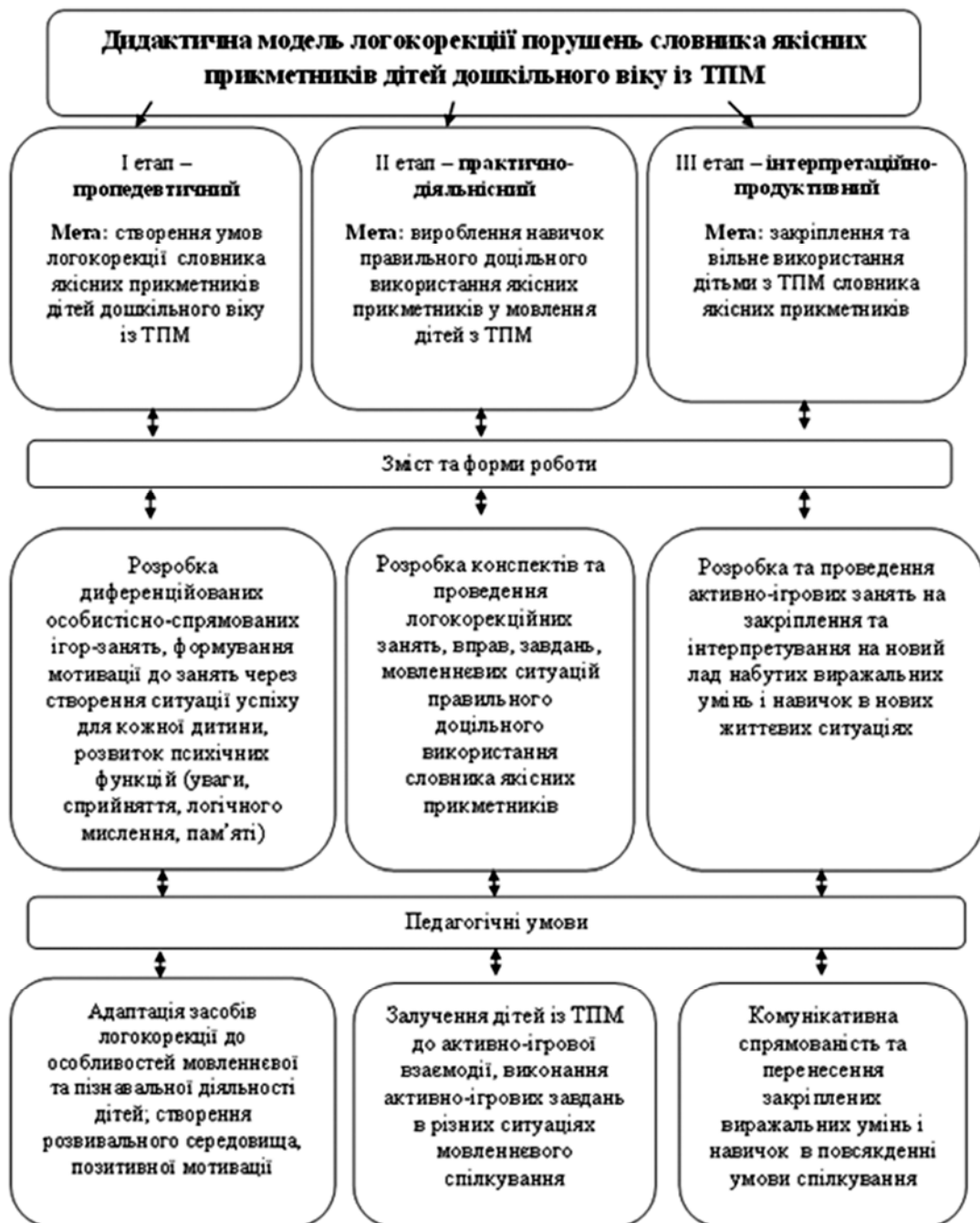
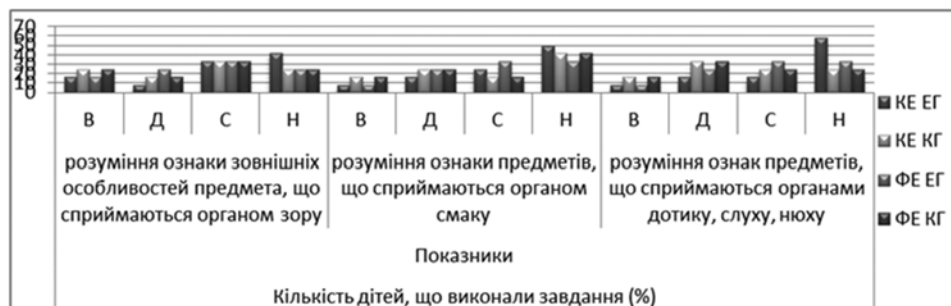

Схема 1

Таблиця 2.3

Показники стану сформованості аудіального опосередкування семантичного поля якісних прикметників

Етапи експерименту	Рівень	Кількість дітей, що виконали завдання (%)											
		Показники											
		розуміння ознаки зовнішніх особливостей предмета, що сприймаються органом зору				розуміння ознаки предметів, що сприймаються органом смаку				розуміння ознак предметів, що сприймаються органами дотику, слуху, нюху			
		В	Д	С	Н	В	Д	С	Н	В	Д	С	Н
КЕ	ЕГ	2/16,7	1/8,3	4/33,3	5/41,6	1/8,3	2/16,7	3/25,0	6/50,0	1/8,3	2/16,7	2/16,7	7/58,3
	КГ	3/25	2/16,7	4/33,3	3/25	2/16,7	3/25	2/16,7	5/41,6	2/16,7	4/33,3	3/25	3/25
ФЕ	ЕГ	2/16,7	3/25,0	4/33,3	3/25,0	1/8,3	3/25	4/33,3	4/33,3	1/8,3	3/25,0	4/33,3	4/33,3
	КГ	3/25	2/16,7	4/33,3	3/25,0	2/16,7	3/25	2/16,7	5/41,6	2/16,7	4/33,3	3/25	3/25

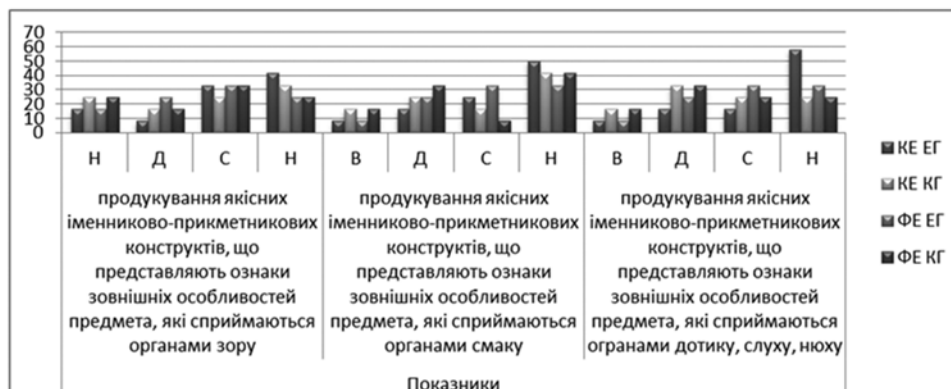

Діаграма 2.3

Таблиця 2.4

Показники стану сформованості словесного опосередкування іменниково-прикметникових конструктів

Етапи експерименту	Рівень	Кількість дітей, що виконали завдання (%)											
		Показники											
		продукування якісних іменниково-прикметникових конструктів, що представляють ознаки зовнішніх особливостей предмета, які сприймаються органами зору				продукування якісних іменниково-прикметникових конструктів, що представляють ознаки зовнішніх особливостей предмета, які сприймаються органами смаку				продукування якісних іменниково-прикметникових конструктів, що представляють ознаки зовнішніх особливостей предмета, які сприймаються органами дотику, слуху, нюху			
		В	Д	С	Н	В	Д	С	Н	В	Д	С	Н
КЕ	ЕГ	2/16,7	1/8,3	4/33,3	5/41,6	1/8,3	2/16,7	3/25,0	6/50,0	1/8,3	2/16,7	2/16,7	7/58,3
	КГ	3/25	2/16,7	3/25	4/33,3	2/16,7	3/25	2/16,7	5/41,6	2/16,7	4/33,3	3/25	3/25
ФЕ	ЕГ	2/16,7	3/25,0	4/33,3	3/25,0	1/8,3	3/25	4/33,3	4/33,3	1/8,3	3/25,0	4/33,3	4/33,3
	КГ	3/25	2/16,7	4/33,3	3/25,0	2/16,7	4/33,3	1/8,3	5/41,6	2/16,7	4/33,3	3/25	3/25

Діаграма 2.4

упровадження розробленої нами моделі логокорекції словника якісних прикметників, що зумовлює необхідність експериментальної перевірки формування словника якісних прикметників у дітей дошкільного віку із тяжкими порушеннями мовлення.

Результати констатувального експерименту показали, що у дітей із ТПМ порушення словника якісних прикметників виступають, як основні, так і супутні. Словник якісних прикметників дітей із ТПМ характеризується обмеженим обсягом, де переважає номінативний словник; труднощами розуміння семантики якісних прикметників, засвоєння антонімів і синонімів, обмеженістю й одноманітністю використання в усному мовленні прикметників, вживання прикметників за лексикограматичною схожістю, розуміння значення прикметників у певному контексті.

На прикінцевому етапі проведено контрольні зрізи, що дозволило визначити результативність запровадження моделі логоко-

рекції словника якісних прикметників дітей дошкільного віку із ТПМ.

Порівняльні дані за першим показником першого критерію, представлені в таблиці 2.3.

Порівняльні дані за другим показником першого критерію, представлені в таблиці 2.4.

Наведені дані показують позитивні зміни, що відбулися в ЕГ при роботі за моделлю активно-ігрової логокорекції словника якісних прикметників у дітей дошкільного віку з тяжкими порушеннями мовлення, що свідчить про доцільність її запровадження.

Отже, театралізована логокорекція дозволяє здійснювати корекцію словника якісних прикметників у театральній-ігровій діяльності. Проведене нами дослідження не висвітлює всіх питань даної проблеми, оскільки потребують подальшої розробки питання логокорекції словника якісних прикметників дітей із ТПМ засобами театралізованої діяльності. Однак, дослідження може слугувати матеріалом для подальшої модернізації форм та методів диференційованої логокорекції.

Список використаних джерел

1. Антипова Ж. В. Формирование словаря у дошкольников с общим недоразвитием речи : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.03 / Ж. Антипова. — М., 1998. — 16 с.
2. Арутюнова Н. Д. Лингвистический энциклопедический словарь / Н. Д. Арутюнова. — М. : Сов. энциклопедия, 1990. — 554 с.
3. Богущ А. М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови : Підручник / А. М. Богущ, Н. В. Гавриш // За ред. А. М. Богущ. — К. : Вища школа, 2007. — 542 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад і голов.ред. В. Т. Бусел. — К. : Ірпінь : В.Т.Ф. : Перун, 2002. — 1440 с.
5. Виноградов В. В. Русский язык : грамматическое учение о слове / В. В. Виноградов. — 2-е изд. — М. : Изд-во «Высшая школа», 1972. — 613 с.
6. Выготский Л. С. Психология развития человека / Л. С. Выготский. — М. : Изд-во Смысл; Изд-во Эксмо, 2005. — 1136 с.
7. Гавриш Н. В. Формирование образности речи старших дошкольников в процессе обучения родному языку : дис. канд. пед. наук : 13.00.01 / Н. В. Гавриш. — Москва, 1991. — 180 с.
8. Гавриш Н. В. Розвиток зв'язного мовлення дошкільнят : навч.-мет. пос. / Н. В. Гавриш. — К. : ВД «Шкільний світ» : Вид-во Л. Галіцина, 2006. — 119 с.

References

1. Antipova Zh. V. (1998). Formation of the dictionary in preschool children with general underdevelopment of speech: author's abstract. Dis. Cand. ped Sciences: 13.00.03 / Zh. Antipova. — Moscow. — 16 p. [in Russian].
2. Arutyunova N.D (1990). Linguistic Encyclopedic Dictionary / N. D. Arutyunova. — M. : Sov. Encyclopedia. — 554 [in Russian].
3. Bohush A.M (2007). Preschool Linguodidactics: Theory and Methods of Teaching Children of the Native Language: Textbook / AM Bogush, NVV Gavrish // Ed. AM Bogush. — K. : Higher school. — 542 [in Ukrainian].
4. Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language (2002). / Layout and head.red. V. T. Busel — K. : Irpen: V.T.F. : Perun. — 1440 [in Ukrainian].
5. Vinogradov V.V (1972). Russian language: grammatical teaching on the word / VV Vinogradov. — 2nd ed. — M. : Publishing house «Higher school». — 613 [in Russian].
6. Vygotsky L. S. (2005). Psychology of human development / L. S. Vygotsky. — M. : Izd-vs Sense; Exmo. — 1136 [in Russian].
7. Gavrish N.V. (1991). Formation of imaginative speech of older preschool children in the process of teaching their mother tongue: Dis. Candidate. ped Sciences: 13.00.01 / N.V. Gavrish. — Moscow. — 180 [in Russian].
8. Gavrish N.V. (2006). Development of coherent speech preschoolers: teaching. Met. pos / N.V. Gavrish. — K. : VD «School World»: View of L. Galitsina. — 119 [in Ukrainian].

Савинова Н., Бордюжа Е. Театрализованная логокоррекция словаря качественных прилагательных детей с ТНР

В статье рассматривается термин прилагательные по разным словарными источниками, понятие сформированности словаря качественных прилагательных у детей с ТНР, представлены результаты внедрения модели театрализованной логокоррекции словаря качественных прилагательных детей дошкольного возраста с ТНР. Научная новизна исследования заключается в разработке критериев, показателей, задач театрализованной логокоррекции словаря качественных прилагательных детей с ТНР. Результаты исследования представлены в статье могут быть использованы в работе логопедов-практиков, а также при разработке и проведении спецкурсов в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: аудиальных опосредования семантического поля качественных прилагательных, дети с ТНР, словесное опосредование именительных-прилагательных конструкторов, театрализованное логокоррекция, качественные прилагательные.

Savinova N., Bordyzha K. Theatrical logopedic correction of the qualitative adjectives vocabulary for children with severe speech defects

The article explores the term 'adjectives' according to different vocabulary sources; the concept of formation of qualitative adjectives vocabulary among children with severe speech defects; the results of implementing the model of the theatrical logopedic correction of the qualitative adjectives vocabulary for preschool-aged children with severe speech defects. The scientific novelty of the research is aimed at developing criteria, indicators, objectives of the theatrical logopedic correction of the qualitative adjectives vocabulary for children with severe speech defects. The results, presented in the article, can be used by speech therapists and practitioners, as well as for designing and conducting special courses at universities.

Keywords: auditory mediation of the semantic field of qualitative adjectives, children with severe speech defects, verbal mediation of the noun-adjective constructs, theatrical logopedic correction, qualitative adjectives.

Стаття надійшла до редколегії 11.09.2017